

باسمه تعالی

شرح دعای روز شانزدهم ماه رمضان از آیت الله مجتهدی

♦ متن و ترجمه دعای روز شانزدهم ماه مبارک رمضان:

اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ لِمُوَافَقَةِ الْأَبْرَارِ وَجَنَّبْنِي فِيهِ مُرَافَقَةَ الْأَشْرَارِ وَ آوِنِي فِيهِ بِرَحْمَتِكَ إِلَى (فِي) دَارِ الْقَرَارِ بِالْهَيْتِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ؛^۱
 خدایا! در این روز مرا بر موافقت (همراهی) مردان نیک موفق فرما، از رفاقت اشرار دور گردان و مرا در بهشت (دارالقرار) به رحمت منزل ده. به حق الهیت و معبودیت، ای خدای عالمیان!

◀ اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ لِمُوَافَقَةِ الْأَبْرَارِ:

♦ خدمت به خلق و با خدا بودن ملاک اصلحیت:

خدایا کاری کن که من با خوبان موافق باشم، مثلاً اگر قرار است برای ریاست جمهوری یا انتخابات مجلس شورای اسلامی رأی گیری کنند، اگر فردی خوب است من با او موافقت کنم و اگر بد است به او رأی ندهم و دنبال باند و باندبازی نباشم و دنبال منافع شخصی خودم نباشم؛ بلکه هر جا رضای خدا را دیدم به او رأی بدهم و همیشه به کسی رأی بدهیم که اهل نماز شب و اهل خلوت با خدا و در پی خدمت به خلق باشد.

◀ وَ جَنَّبْنِي فِيهِ مُرَافَقَةَ الْأَشْرَارِ:

♦ با این افراد رفاقت نکنیم:

خدایا کاری کن که من با بدان رفیق نشوم، با اهل دود و دم رفیق نشوم، با سیگاری هم رفیق نشو، اگر پسرعموی شما سگ بغل می کند با او رفیق نشو، حالا چون از ارحام است و صله رحم باید کرد در حد یک تلفن و سلام و احوالپرسی با او رابطه داشته باشید؛ با رَجِم باید سلام و علیک کرد، ولی اگر اهل تقوی نیست با او رفیق نشو. با کسانی که متدین هستند رفیق شو.

♦ با چه کسی مجالست کنیم؟

حواریون از حضرت عیسی (علی نبینا و آله و علیه السلام) سؤال کردند که با چه کسی مجالست کنیم؟ فرمود:
 « 1. من يُدْكَرُكُمُ اللَّهُ رُؤْيَاهُ » کسی که نگاه به او شما را به یاد خدا بی اندازد. به دنبال دوستانی باشید که شما را به یاد خدا می اندازند؛ حتی شما حق نداری با هر عالمی رفاقت کنی!

^۱ بحار الأنوار، ج: ۹۵، ص: ۴۵.

اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي لِعَمَلِ الْأَبْرَارِ وَ جَنَّبْنِي فِيهِ مُرَافَقَةَ الْأَشْرَارِ وَ آوِنِي بِرَحْمَتِكَ فِي دَارِ الْقَرَارِ بِالْهَيْتِكَ يَا إِلَهَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ.

حدیثی از امام صادق (علیه السلام) وارد شده است که از حضرت سؤال کردند که آیا حدیث «النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ الْعَالَمِ عِبَادَةٌ»^۲ درست است؟ حضرت فرمودند؛ درست است؛ اما کلیت ندارد، بعد حضرت قیدی به آن اضافه نمودند که؛ نظر به عالمی عبادت است که «هُوَ الْعَالَمُ الَّذِي إِذَا نَظَرْتَ إِلَيْهِ ذَكَرَكَ الْآخِرَةَ» عالمی که وقتی به او نگاه می کنی تو را به یاد خدا بیندازد «وَمَنْ كَانَ خِلَافَ ذَلِكَ» و اگر عالمی بود که وقتی به او نگاه می کنی تو را به یاد آخرت نمی اندازد «فَالنَّظَرُ إِلَيْهِ فِتْنَةٌ»^۳ نظر کردن به او هلاکت است. با عالمی که شما را به شک می اندازد رفیق نشوید.

♦ چند خصلت باید در عالم باشد:

در حدیث آمده است با عالمی همنشین شوید که شما را از چند امر به چند امر دعوت کند:

از شک به یقین، از ریاکاری به اخلاص، از رغبت به دنیا به زهد از دنیا^۴.

مثل مرحوم شیخ حسین زاهد که وقتی در محضر او بودی و او را می دیدی رغبت انسان نسبت به دنیا کم می شد؛ اگر ریاکار بودی خالص می شدی، اگر اهل شک بودی اهل یقین می شدی.

من شنیده ام بعض اهل علم به طلبه ها گفته اند؛ شما چرا طلبه شده اید مگر ما به کجا رسیده ایم که شما می خواهید برسید؛ این چه حرفهای باطلی است که می زنند؛ باید مراقب باشید حتی با هر عالمی هم همنشین نشوید

♦ گرفتاری در بروز به خاطر ممانعت از تحصیل در حوزه:

مرحوم آیت الله آقا شیخ محمد تقی بروجردی (ره) کتابی دارد به نام «سیر المنازل» و در آن کتاب آورده است که پدر و مادر من راضی نبودند من طلبه بشوم؛ من فرار کردم و به گپایگان و اصفهان و نجف رفتم و سال ها زحمت کشیدم و به درجه اجتهاد رسیدم و پدر و مادرم مرحوم شده بودند، در عالم خواب و رؤیا ایشان را دیدم که به من می گفتند: ما در این عالم گرفتار هستیم و به ما می گویند: شما چرا به پسران می گفتید که طلبه نشو.

آن آخوندی هم که به شما می گوید؛ طلبه نشو او هم در قیامت گرفتار است و جهنمی می شود.

◀ خاطره:

سید مهدی خرازی پدر آیت الله خرازی برای من نقل کرد: بعضی از اهل علم به من می گفتند؛ شنیده ایم که پسر را می خواهی طلبه کنی! این کار را نکن؛ ایشان به آیت الله خوانساری جریان را می گوید؛ تا مجبور شود فرزندش را به حوزه بفرستد و طلبه شود. هم اکنون فرزند ایشان یکی از بزرگان حوزه است و به درجه اجتهاد رسیده و دارای آثار و برکات فراوانی است.

^۲ قَالَ [صلى الله عليه وآله] النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ الْعَالَمِ عِبَادَةٌ؛ [بحار الأنوار، ج: ۱، ص: ۵]

^۳ مجموعة ورام، ج: ۱، ص: ۸۴.

النبي [صلى الله عليه وآله] النظر في وجوه العلماء عبادة سئل جعفر بن محمد الصادق [عليهما السلام] عنه فقال هو العالم الذي إذا نظرت إليه ذكرك الآخرة ومن كان خلاف ذلك فالنظر إليه فتنة.

^۴ بنادر البحار، ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الأنوار ترجمه فارسی ۱۲۰.

حضرت موسی بن جعفر (بر ایشان سلام و درود باد) فرموده: نزد هر عالم و دانائی ننشینید مگر عالم و دانشمندی که شما را از پنج چیز به پنج چیز دعوت نموده و بخواند: از شک و دودلی به یقین و باور، و از کبر و سربلندی به تواضع و فروتنی، و از ریا و خودنمائی به اخلاص و پاکدلی و بی خودنمائی، و از دشمنی به نصیحت و اندرز، و از خواهان بودن (دل بستن به دنیا) به پارسائی و پرهیزکاری.

◀ ادامه حدیث:

◀ سه ویژگی همنشینی در کلام حضرت عیسی (علیه السلام):

از حضرت مسیح سؤال شد که «مَنْ نَجَالِسُ» با چه کسی همنشین شویم؛ حضرت فرمودند:

اول- کسی که دیدن او شما را به یاد خدا می اندازد «مَنْ يُذَكِّرُكُمْ اللَّهَ رُؤْيَاهُ»

دوم- کسی که کلام او بر علم شما بی افزاید «مَنْ يَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ»

سوم- کسی که عمل او رغبت شما را نسبت به آخرت زیاد کند «مَنْ يَرِغِبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ»^۵ با کسی مجالست کن که یک پله از تو بالاتر است؛ اهل نماز شب و یاد خدا باشد.

◀ شعر:

با هرکه نشستی و نشد جمع دلت
وز تو نرمید زحمت آب و گلت

زنهار تو پرهیز کن از صحبت او
ورنی نکند جان کریمان بجلت^۶

◀ رفیق خوب سبب سعادت است:

اگر من طلبه شدم به خاطر دوست خوبی بود که داشتم؛ ایشان روزی به من گفتند که برای قرائت قرآن به مجلسی برویم، بعد مدتی به من گفت که برای نماز جماعت به مسجد خندق آباد برویم و من هم رفتم؛ در آن مسجد آقا سیدی بودند که مشغول تدریس صرف بودند و «ضرب؛ ضریا» درس می دادند و من هم علاقه مند شدم و در کلاس درس ایشان شرکت می کردم، بعد مدتی به درس شیخ علی اکبر برهان رفتم و یواش یواش ذوق طلبگی پیدا کردم و .. این همه برکت به خاطر رفیق خوب بود.

◀ شعر:

گلی خوشبوی در حمام روزی
رسید از دست محبوبی به دستم

بدو گفتم که مشکی یا عیبری
که از بوی دل آویز تو مستم

^۵ کافی، ج: ۱، ص: ۳۹.

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَرَوِيِّ عَنْ شَرِيفِ بْنِ سَابِقٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ أَبِي قُرَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ [عليه السلام] قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ [صلى الله عليه وآله] قَالَتِ الْخَوَارِيزِيُّونَ لِعِيسَى يَا رُوحَ اللَّهِ مَنْ نَجَالِسُ قَالَ مَنْ يُذَكِّرُكُمْ اللَّهَ رُؤْيَاهُ وَ يَزِيدُ فِي عِلْمِكُمْ مَنْطِقُهُ وَ يُرَغِبُكُمْ فِي الْآخِرَةِ عَمَلُهُ.

^۶ مولانا، دیوان شمس، رباعیات، رباعی شماره ۲۳۶.

بگفتا من گلی ناچیز بودم
و لکن مدتی با گل نشستم

کمال همنشین در من اثر کرد
و گرنه من همان خاکم که هستم^۷

◀ و آوِنِیْ فِیْهِ بِرَحْمَتِکَ اِلَیْ (فِی) دَارِ الْقَرَارِ:

خدایا مرا با خوبان رفیق کن و به رحمت خودت مرا در بهشتت جای بده!

◀ بِالْهِتِکَ یَا اِلَهَ الْعَالَمِیْنَ:

به خدایی خودت قسم که این دعاها را مستجاب کن و در بهشتت جای بده، تازه اگر من را به جهنم بردی با دوری تو چه کنم؟!

امیرالمؤمنین [علیه السلام] در دعای کمیل خطاب به خداوند می فرماید: خدایا گیرم که من به آتشت صبر می کنم، ولی فراق تو را چه کنم؟!^۸

^۷ گلستان سعدی.

^۸ بحار الأنوار، ج: ۶۷، ص: ۱۹۶.

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ [عَلَيْهِ السَّلَام] فِي الدُّعَاءِ الَّذِي عَلَّمَهُ كُمَيْلُ بْنُ زَيْدٍ النَّخَعِيُّ فَلَيْسَ صَبْرَتِي فِي الْعُقُوبَاتِ مَعَ أَغْدَايِكَ وَ جَمَعْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَهْلِ بِلَايِكَ وَ فَرَّقْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَ أَحِبَّائِكَ وَأَوْلِيَائِكَ فَهَبْنِي يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي صَبْرْتُ عَلَى عَذَابِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِرَاقِكَ وَ هَبْنِي صَبْرْتُ عَلَى حَرِّ نَارِكَ فَكَيْفَ أَصْبِرُ عَنِ النَّظَرِ إِلَى كَرَامَتِكَ.